

Motion till riksdagen

1986/87:Jo766

Sven Munke (m)

Avfallsfrågan

Med ökad konsumtion och produktion av varor i de industrialiserade länderna ökar också avfallsmängderna. Produkterna har blivit alltmera sammansatta eller så har råmaterialet genomgått en så komplicerad kemisk eller fysikalisk behandling att återvinning av avfallet försvåras. En enskild produkt består ofta av olika metaller, metallblandningar och plaster eller andra organiska ämnen, ibland klorerade eller på annat sätt omvandlade, som gör återanvändning och återvinning svår eller omöjlig. Detta medför ofta att destruktion av produkterna försvåras, fördyras eller omöjliggörs utan stora miljörisker. Det kan gälla kvicksilver- eller kadmiumhaltiga batterier, produkter som innehåller klorerade eller på annat sätt omvandlade organiska ämnen som vid destruktion kan bilda nya ännu farligare ämnen som dioxiner eller själva är så beständiga att de inte bryts ned i naturen utan ansamlas i näringskedjorna och utgör ett stort hot. Det kan också röra sig om produkter som innehåller farliga ämnen som freon som på sikt hotar hela vår livsmiljö. Jag tänker då på freonhaltiga äggkartonger, freonhaltiga plaster som används vid isolering och t. o. m. vägbyggen.

Dessa produkter är ofta bekväma att använda, billiga och enkla att producera, men svåra att destruera. De konkurrerar lätt ut miljövänligare produkter och når således stor spridning. Miljöproblemen orsakade av den typen av produkter har en tendens att accelerera.

Det finns ingen svensk lag som reglerar sammansatta produkter av det slag jag åsyftar. Lag om kemiska produkter är enbart tillämplig på kemiska produkter och beredningar men inte föremål. Den är inte tillämplig på förpackningar, kylskåp, isoleringsmaterial m. m.

Renhållningslagen reglerar i stort sett enbart organiseringen av renhållningen, dvs. uppsamlingen och slutligt omhändertagande. Den är inte tillämplig på produktionen av varor, dvs. den nödvändiga förebyggande delen av avfallshanteringen.

I förarbetena till lagen om hälso- och miljöfarliga varor (prop. 1973:17) framhölls att man redan vid produktutvecklingen skall beakta avfallsfrågan. Föredragande statsråd ansåg att det åligger den som tillverkar och importerar en hälso- och miljöfarlig vara att undersöka om destruktion av en sådan vara medför olägenhet från hälso- och miljöskyddssynpunkt eller om den är särskilt kostnadskrävande. I så fall får varan inte släppas ut på marknaden. Denna intention verkar inte ha fått någon större praktisk betydelse.

Behovet av en produkt/avfallslag som ålägger producenten/importören att undersöka avfallsproblemen förknippade med en vara är stort. I

miljöskyddslagen infördes efter BT Kemi-skandalen en skyldighet för den som utövar miljöfarlig verksamhet att belysa avfallsfrågorna i samband med produktionen. Denna skyldighet sträcker sig dock inte till det avfall som uppstår i konsumentledet.

Olika metoder har prövats för att låta avfallsproblemet bli även producenternas problem. I Danmark finns en särskild avfallsavgift på vissa varuslag som är differentierad efter vilket slag av avfallshantering som behövs eller är möjlig. Det är således olika avfallsavgift på varor beroende på om förbränning, deponering, kompostering, återvinning eller återanvändning är möjlig eller nödvändig. I Västtyskland har man gjort försök med miljökvalitetsmärkning av varorna. Av flera olika varor avsedda för samma ändamål får den som medför minst miljöproblem en märkning som gäller i tre år. Detta ger konsumenterna en möjlighet att välja den vara som är mest miljövänlig.

Båda dessa metoder har som mål att underlätta för de miljövänligare varorna i konkurrensen och på samma sätt försvåra konkurrensen för de mera miljöstörande. Dessa metoder måste dock troligtvis kombineras med direkta förbud i vissa fall. Jag tänker här på PCB, men även kvicksilver och kadmium medför så stora miljöproblem att mer eller mindre begränsat förbud kan behövas. Även åtgärder tidigare i produktionsprocessen som avgiftsbeläggning av vissa råvaror eller halvfabrikat kan vara nödvändiga för att få fram miljövänligare produkter.

Hemställen

Med stöd av det anförda hemställer jag
att riksdagen hos regeringen begär en utredning och förslag om
produkt/avfallslag.

Stockholm den 26 januari 1987

Sven Munke (m)